

หลากหลายการเขียนนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรม ในการวิจัย: มุมมองที่แตกต่างของนักวิชาการไทย

Various styles of literature review writing: Different perspectives of Thai scholars

วีระยุทธ พรพจน์ธนาต¹

Wirayut Phonphotthanamat

p.wirayut@gmail.com

Received: 17/11/64 Revised: 27/12/64 Accepted: 27/12/2564

บทคัดย่อ

การทบทวนวรรณกรรมเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญมากในกระบวนการวิจัย เพราะเป็นขั้นตอนที่จะบอกให้ทราบว่า ผู้ที่ทำการศึกษาในเรื่องนั้นๆ มีความรอบรู้ในปัญหาที่ตนทำการวิจัยและได้ศึกษาค้นคว้ามาแล้วมากน้อยเพียงใดวรรณกรรมที่นักวิจัยได้ทบทวนมาจะถูกนำเสนอในรูปแบบการเขียนในบทต่างๆ ของเล่มวิจัย ซึ่งในความเป็นจริงผู้เขียนพบว่านักวิชาการมีคำอธิบายหรือมีลีลาการเขียนผลการทบทวนวรรณกรรมที่ต่างกันไป การศึกษาจากเอกสารเล่มใดเล่มหนึ่งอาจให้ภาพสะท้อนความเป็นจริงไม่รอบด้าน ดังนั้นบทความนี้จะทำการรวบรวมความแตกต่างหลากหลายของคำอธิบายโดยจัดแบ่งเป็น 3 ประเด็นลีลาได้แก่ 1) ลีลาการนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมโดยนำเสนอความคิดเห็นส่วนตัวของนักวิจัย 2) ลีลาการนำเสนอส่วนของแนวคิด/ทฤษฎี และส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) ลีลาการนำเสนอโดยใช้เอกสารที่ทันสมัย ทั้งนี้ในแต่ละประเด็นลีลาได้สอดแทรกทัศนะหรือลีลาของผู้เขียนด้วย

คำสำคัญ: การทบทวนวรรณกรรม; การเขียนทบทวนวรรณกรรม; การวิจัย

¹ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

A literature review is one of the most important steps in the research process as it demonstrates the extent to which researchers are familiar with the relevant research problems and how much they have researched. While reviewed literature is commonly given its own section within a research paper, many scholars have writing styles when presenting a literature review. Therefore, the study of any singular example may not accurately reflect the possibilities for presenting a literature review. This current article compiles explanations of three different literature styles: 1) the style of presenting the literature review comprising the researchers' personal opinions 2) the style of presenting the concept or theory and the related research, and 3) the presentation style using modern documents. In each style, the author's viewpoint or style is included.

Keywords: literature review; writing literature review; research

บทนำ: โหมโรงการทบทวนวรรณกรรม

มนุษย์เราเกิดมาพร้อมกับสติปัญญา มีความรู้สึกนึกคิด และความสงสัยใคร่รู้ (ปกรณ ศิริประกอบ, 2564, หน้า 2) ต่อเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่างๆ จึงนำไปสู่ความพยายามแสวงหาคำตอบต่อปัญหาหรือคำถามที่ตนสงสัยเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ความจริง ซึ่งวิธีการในการแสวงหาความรู้ ความจริงมีได้หลากหลายวิธีการ อาทิ การไต่ถามผู้รู้ การหยั่งรู้ การเรียนรู้จากประสบการณ์

การใช้วิธีการอุปนัย หรือการใช้วิธีการแบบนิรนัย เป็นต้น แต่วิธีการในการเข้าถึงความรู้ ความจริงในโลกวิชาการไม่ว่าจะเป็นศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ หรือแม้แต่วิทยาศาสตร์ ก็มักใช้วิธีการวิจัย (research) เพราะการวิจัยเป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ ความจริงต่อปัญหาหรือคำถามวิจัยที่ได้กำหนดขึ้นด้วยวิธีการที่เป็นระบบ มีระเบียบกฎเกณฑ์ หรือกล่าวได้ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ (วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ, 2560, หน้า 1) ทำให้ความรู้ความจริงที่ค้นพบมีความถูกต้องแม่นยำ เชื่อถือได้ โดยกระบวนการวิจัยจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดปัญหาวิจัย การทบทวนวรรณกรรม การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย การกำหนดสมมติฐานวิจัย การออกแบบวิจัย การกำหนดประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างและทดสอบเครื่องมือวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และเขียนผลการวิจัย และการเผยแพร่และนำเสนอผลการวิจัย ทั้งนี้กระบวนการต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่างเป็นไปเพื่อนำไปสู่การตอบปัญหา หรือคำถามวิจัย ซึ่งก็คือความรู้ ความจริงที่นักวิจัยต้องการทราบ

ในบรรดาขั้นตอนของกระบวนการวิจัยนั้น การทบทวนวรรณกรรม (literature review) หรืออาจเรียกในชื่ออื่นๆ เช่น วรรณกรรมปริทัศน์ (วรัญญาภักทรสุข, 2557, หน้า 72) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (พรรณี ลีกิจวัฒน์, 2553, หน้า 21) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2552, หน้า 43) การตรวจเอกสาร (บุญธรรม จิตต์อนันต์, 2546, หน้า 34) การทบทวนทฤษฎีตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย (พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุฤษดี, 2542, หน้า 107) หรือ การศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (นิภา ศรีไพโรจน์, 2531, หน้า 49) เป็นต้น หมายถึง “กระบวนการในการดำเนินการค้นหา ศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์ ประเมินค่า และนำเสนอ ผลงานทางวิชาการที่นำเสนอแนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่นักวิจัยสนใจศึกษา” ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าขั้นตอนอื่นๆ ใน

กระบวนการวิจัย (Gay, Mills and Airasian, 2014, p. 84) โดยนักวิชาการบางท่าน เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546, หน้า 47) และ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2552, หน้า 23) ต่างเห็นสอดคล้องกันว่าการทบทวนวรรณกรรมเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่สุดของงานวิจัย เนื่องจากเป็นรากฐานที่สำคัญที่ช่วยให้นักวิจัยสามารถดำเนินการในขั้นอื่นๆ ได้อย่างถูกต้องและน่าเชื่อถือ (อรพรรณ คงมาลัย และ อัญญา ดิษฐานนท์, 2562, หน้า 67) การทบทวนวรรณกรรมจะทำให้ผู้ศึกษาได้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ตนทำการศึกษาเป็นอย่างดี กล่าวได้ว่าทำให้เกิดความรอบรู้ รอบคอบ ก่อนที่จะลงภาคสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ผลของการทบทวนวรรณกรรมจะถูกนำเสนอในรูปการเขียนเพื่อเผยแพร่ผลการวิจัยต่อไป

การทบทวนวรรณกรรมเป็นสิ่งที่แสดงถึงความรู้ ความสามารถของนักวิจัย โดยสะท้อนอยู่ในสิ่งที่ปรากฏในการเขียนผลการทบทวนวรรณกรรม หากผู้ศึกษาเปิดอ่านดูส่วนทบทวนวรรณกรรมแล้วปรากฏว่าขาดการทบทวนวรรณกรรมที่ดี ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเปิดอ่านส่วนอื่นๆ เพราะมีแนวโน้มว่างานวิจัยชิ้นนั้นจะเป็นงานวิจัยที่ไม่มีคุณภาพ ทั้งนี้ผู้เขียนเคยศึกษาและรวบรวมประเด็นที่พึงกระทำและไม่พึงกระทำในการทบทวนวรรณกรรม พบว่า สิ่งที่พึงกระทำประกอบด้วย 1) ควรทบทวนเฉพาะวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่นักวิจัยต้องการศึกษาจริงๆ เท่านั้น 2) ควรทบทวนวรรณกรรมให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย 3) ควรนำเสนอโดยมีการสังเคราะห์เนื้อหา 4) ควรใช้ถ้อยคำภาษาของนักวิจัยเอง 5) ควรอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความ แนวคิด หรือข้อมูลใดๆ ก็ตามที่นักวิจัยไม่ได้เป็นคนเขียนเอง 6) ควรกล่าวถึงวิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง ปีที่ทำการวิจัย 7) ควรใช้ภาษาในการเขียนที่ให้ผู้อ่านเข้าใจง่าย ตรงไปตรงมา ไม่ต้องตีความ 8) ควรใช้คำสะกดที่ถูกต้อง 9) ควรทบทวนวรรณกรรมจากแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มีความน่าเชื่อถือ และ

10) ควรทบทวนวรรณกรรมทั้งของไทยและต่างประเทศ สำหรับสิ่งที่ไม่พึงกระทำ ประกอบด้วย 1) ไม่ควรนำทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้สืบค้นมาใส่ในเนื้อหาผลการทบทวนวรรณกรรม 2) ไม่ควรเขียนผลการทบทวนวรรณกรรมโดยรายงานผลการวิจัยเป็นเรื่อง ๆ เรื่องละย่อหน้า โดยขาดการวิเคราะห์งานวิจัย 3) ไม่ควรวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นของตนเองมากกว่าที่จำเป็น 4) ไม่ควรกล่าวว่าในเรื่องนี้ไม่มีผู้ใดเคยศึกษามาก่อน หรือกล่าวว่าคนแรกที่ทำการศึกษาในเรื่องนี้คือใคร 5) ไม่ควรใช้ข้อความที่แสดงว่ามีการทำวิจัยในเรื่องนี้น้อยหรือมากเกินไปจนเกินกว่าที่จะสรุปผลได้ 6) ไม่ควรยอมรับหรือเชื่อในทุกอย่างที่ถูกเขียนไว้ในเอกสารที่ทบทวน 7) ไม่ควรใช้เฉพาะเอกสารที่ล้าสมัยหรือเก่ามากแล้ว และ 8) ไม่ควรทบทวนวรรณกรรมแบบฉาบฉวย เน้นความไว ง่าย ๆ (วีระยุทธ พรพจน์ธนาต, 2564, หน้า 196-206)

ในหลักการแล้วสิ่งที่ผู้เขียนหยิบยกมากล่าวนั้นเป็นหลักการโดยทั่วไปที่เชื่อว่าหากผู้ทบทวนวรรณกรรมนำหลักการดังกล่าวไปใช้จะทำให้ทบทวนวรรณกรรมได้มีคุณภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาในรายละเอียดของคำอธิบายโดยนักวิชาการแล้ว พบว่าในบางเรื่องบางประเด็นต่อการทบทวนวรรณกรรมนั้นมีนักวิชาการที่มีความเห็นต่างกัน หากผู้ศึกษาทำการศึกษากลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็จะทราบแนวทางเพียงแนวทางเดียว ทำให้การศึกษาจากเอกสารฉบับใดฉบับหนึ่งไม่สามารถได้ข้อสรุปที่ชัดเจน ผลของการศึกษาเพียงการศึกษาเดียวอาจไม่เป็นตัวแทนและผลลัพธ์ที่ดี (ธีรพล ทิพย์พยอม, 2564, หน้า 2) และอาจมีความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจหรือเห็นมุมมองไม่รอบด้าน ดังนั้นบทความนี้ผู้เขียนจึงรวบรวมคำอธิบายที่แตกต่างของนักวิชาการเหล่านั้นมาใช้เพื่ออธิบายสะท้อนให้เห็นมุมมองที่หลากหลาย ซึ่ง ณ ที่นี้ผู้เขียนเห็นว่าความเห็นที่แตกต่างของนักวิชาการมิได้หมายความว่าความเห็นของผู้ใดผิดหรือถูก หากแต่เป็น “ลีลาการเขียน” ที่ต่างกัน ดังนั้นใน

ส่วนต่อไปของบทความจะนำเสนอประเด็นหลักลีลา 3 ประเด็น ที่รวบรวมมาได้ โดยในแต่ละประเด็นจะนำเสนอมุมมองของผู้เขียนประกอบด้วยในช่วงท้าย ทั้งนี้ ผู้เขียนจงใจใช้คำว่า “ลีลา” ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่ามี 4 ความหมาย ได้แก่ (1) ท่าทาง ท่าทางอันงาม การเยื้องกราย (2) ชื่อพระพุทธรูปปางหนึ่ง (3) ท่วงทำนอง เช่น ลีลาการพูด ลีลาการเขียน และ (4) การเลือกสรรฉันทหรือแบบประพันธ์ให้เหมาะแก่ข้อความของเรื่อง ซึ่งพิจารณาความหมายที่ให้โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 จะเห็นได้ว่า ตรงกับความหมายที่ 3 ซึ่งหมายถึง ท่วงทำนอง หรือ ลีลาการเขียน นั่นเอง

หลากลีลาการเขียนนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรม: มุมมองที่แตกต่างของนักวิชาการไทย

ลีลาการนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมที่อธิบายโดยนักวิชาการไทยที่แตกต่างกัน เท่าที่ผู้เขียนรวบรวมมาได้มี 3 ประการ หรือ 3 ประเด็นลีลา ได้แก่ 1) ลีลาการนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมโดยการนำเสนอความเห็นส่วนตัว 2) ลีลาการนำเสนอส่วนของแนวคิด ทฤษฎี และส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) ลีลาการนำเสนอโดยใช้เอกสารที่ทันสมัย ดังนี้

1. ลีลาการนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมโดยการนำเสนอความเห็นส่วนตัว

การทบทวนวรรณกรรมมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักวิจัยต้องศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของผู้อื่น เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดแบ่งหมวดหมู่ ร้อยเรียงเรื่องราวและเล่าให้เป็นเนื้อเดียวกัน ทั้งนี้การศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยดังกล่าวก็เพื่อให้นักวิจัยเกิดความรู้ ความ

เข้าใจในเรื่องที่ตนกำลังทำการศึกษา และเพื่อป้องกันการท้วงติงงานวิจัยซ้ำซ้อนกับที่เคยมีการศึกษาไปก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งในที่นี้นักวิชาการต่างอธิบายสอดคล้องกัน แต่คำถามหนึ่งที่อาจจุดใจคือ แล้วในการผูกร้อยเรื่องราวทั้งหมดเข้าด้วยกันนั้น นักวิจัยสามารถเสนอความเห็นของตนได้หรือไม่ ต่อคำถามนี้ ผู้เขียนแบ่งคำอธิบายของนักวิชาการได้เป็น 2 ลีลา

ลีลาที่ 1 นักวิจัยเสนอความเห็นเท่าที่จำเป็น

นักวิชาการที่มีลีลาการเขียนโดยนำเสนอความเห็นเท่าที่จำเป็น ได้แก่ อัญชญา ณ ระนอง (2554, หน้า 84) ชีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2561, หน้า 11) และ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2551, หน้า 78-79) โดยให้ความเห็นว่า การทบทวนวรรณกรรมเป็นการสังเคราะห์ความรู้และผลการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ ที่ได้กระทำมาในอดีต มิใช่ของตัวนักวิจัยเอง ดังนั้นไม่ควรวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นของตนเองมากกว่าที่จำเป็น โดยส่วนใดที่เป็นความเห็นส่วนตนก็ต้องเขียนให้ผู้อ่านแยกแยะได้ชัดเจนว่าเป็นความเห็นของตัวผู้ทบทวนวรรณกรรมเอง

ตัวอย่าง

“เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการทบทวนวรรณกรรมคือการสังเคราะห์ความรู้และการศึกษาในเรื่องนั้นที่ทำมาในอดีต ดังนั้น โดยทั่วไปแล้ว ในการเขียนทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยควรหลีกเลี่ยงการวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นของตนเองมากกว่าที่จำเป็น...” (อัญชญา ณ ระนอง, 2554, หน้า 84)

“จุดเน้นที่สำคัญของการทบทวนวรรณกรรม (literature review) คือ การสรุปและสังเคราะห์ข้อสรุปหรือข้อโต้แย้งและความคิดเห็นของผู้อื่นว่าเขามีความคิดเห็นอย่างไร มิใช่ของผู้วิจัย...” (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2551, หน้า 78-79)

ลีลาที่ 2 นักวิจัยต้องเสนอความเห็นเชิงวิพากษ์ด้วย

นักวิชาการที่มีลีลาการเขียนในลักษณะนี้ ได้แก่ กาญจนา วัฒนสุนทร (2550, หน้า 69) ซึ่งเห็นว่า การเขียนนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมนั้น ไม่ควรเป็นเพียงการนำวรรณกรรมที่ได้ทบทวนมาเขียนปะติดปะต่อกันโดยปราศจากความเห็นของนักวิจัย ทั้งนี้ นักวิจัยจะต้องเสนอความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์และการประเมินค่าด้วยจึงจะทำให้งานวิจัยนั้นมีคุณค่า

ตัวอย่าง

“ไม่ควรเขียนเพียงเพื่อนำเสนอข้อมูลหรือข้อเท็จจริง แต่ต้องเขียนในเชิงการวิพากษ์วิจารณ์และการประเมินค่า การเขียนข้อความต่อๆ กันโดยปราศจากหลักฐานว่ามีความเห็นอย่างไร จะทำให้วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่นำมาเสนอปราศจากคุณค่าต่อโครงการวิจัย” (กาญจนา วัฒนสุนทร, 2550, หน้า 69)

ทัศนะ (ลีลา) ของผู้เขียน ต่อประเด็นการสอดแทรกทัศนะในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ของผู้เขียนลงไปใน การทบทวนวรรณกรรมนั้น ผู้เขียนเห็นว่าหลักใหญ่ใจความของการทบทวนวรรณกรรมคือเรื่องของการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กระทำมาในอดีต เพื่อให้ให้นักวิจัยผู้ทำการทบทวนวรรณกรรมเกิดการตกผลึก สามารถสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย และดำเนินงานวิจัยของตนได้อย่างมีคุณภาพ และเป็นงานที่ไม่ซ้ำซ้อนกับงานที่ได้กระทำมาแล้วในอดีต ดังนั้นสิ่งสำคัญในการเขียนผลการทบทวนวรรณกรรมคือ ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่ได้นำมาทบทวนจำนวนมากมาบูรณาการเขียนนำเสนอ จัดแบ่งหมวดหมู่ เล่าให้เป็นเนื้อเดียวกันสัมพันธ์สอดคล้องกันทั้งเล่ม ด้วยภาษาของ

นักวิจัยเอง โดยในส่วนของเสนอความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์นั้นหากนักวิจัยใส่ความเห็นของตนลงไปในงานเขียนย่อมมีข้อดีคือแสดงให้เห็นได้ว่านักวิจัยมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นที่กำลังศึกษาจึงสามารถวิพากษ์วิจารณ์ได้ แต่ทั้งนี้ การนำเสนอความเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์นั้นควรเขียนแยกให้ชัดเจนว่าส่วนใดคือส่วนของแนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวไว้ หรือส่วนใดที่เป็นความเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ส่วนตัวของนักวิจัยเอง อีกทั้งการนำเสนอความเห็นในเชิงวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่ควรมีมากจนเกินไปจนเข้าข่ายในลักษณะที่ว่าในบทของการทบทวนวรรณกรรมกลายเป็นมีแต่ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ทำการทบทวนวรรณกรรมเสียเอง (เข้าทำนองทำตัวเป็นพหูสูต) ซึ่งจะกลายเป็นผิดวัตถุประสงค์ของการทบทวนวรรณกรรม

2. ลีลาการนำเสนอส่วนของแนวคิด ทฤษฎี และส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทที่ 2 ของงานวิจัยโดยทั่วไป มักเป็นบทที่ว่าด้วย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบการเขียนนำเสนอว่าควรทบทวนโดยแบ่งแยกหัวข้อออกเป็นส่วนๆ หรือทบทวนในเชิงบูรณาการ นั้น นักวิชาการมีลีลาการเขียนแตกต่างกัน ผู้เขียนจัดแบ่งได้เป็น 3 ลีลา ดังนี้

ลีลาที่ 1 เขียนแยกแนวคิด ทฤษฎี และส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกจากกัน

ลีลาการเขียนโดยแยกแนวคิด ทฤษฎี และส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องออกจากกันเป็น 2 ส่วนนี้ เป็นรูปแบบหรือลีลาการเขียนที่พบเห็นได้โดยทั่วไป นักวิชาการที่มีลีลาการเขียนเช่นนี้ได้แก่ อภิวัฒน์ สมานธิ (2561, หน้า 283) และ ศศิธร มั่นสงวน (2562, หน้า 73) ซึ่งได้อธิบายไว้ชัดว่าให้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนของแนวคิด ทฤษฎี กับส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง

“การเขียนบททวนวรรณกรรมอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนที่สำคัญ คือ 1. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่เราจะทำการศึกษา 2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือวิทยานิพนธ์ที่มีนักวิจัยได้เคยทำการศึกษามาก่อนหน้านี้” (อภิวัฒน์ สมาริ, 2561, หน้า 283)

“หลักและวิธีการเขียนแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ... เพื่อให้ง่ายต่อการเขียน ผู้วิจัยควรเขียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ ... ส่วนแรกเป็นแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง... ส่วนที่สองเป็นรายงานผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรง...” (ศศิธร แม้นสงวน, 2562, หน้า 73)

ลีลาที่ 2 เขียนแนวคิด ทฤษฎี และส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมกันในเชิงบูรณาการ

นักวิชาที่มีลีลาการเขียนเชิงบูรณาการส่วนของแนวคิด ทฤษฎี และส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน คือ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2546, หน้า 49) และพงษ์เทพ สันติกุล (2561, หน้า 130) นักวิชาการในกลุ่มนี้มองว่าการทบทวนวรรณกรรมโดยแบ่งเนื้อหาแยกออกจากกันเป็น 2 ส่วนนั้นเป็นการเขียนที่ไม่ถูกต้อง เพราะเนื้อหาทั้ง 2 ส่วนนี้อาจมีความคาบเกี่ยวหรือซ้ำซ้อนกัน จึงควรเขียนบูรณาการไม่ต้องแยกเป็นส่วนๆ จะเหมาะสมกว่า

ตัวอย่าง

“สิ่งที่ไม่พึงปฏิบัติ...คือ การแบ่งการทบทวนวรรณกรรมออกเป็นส่วนที่ว่าด้วย แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยควรทบทวนเชิงบูรณาการ โดยไม่ต้องแบ่งแยกเป็นส่วนๆ เพราะไม่ถูกต้อง และบ่อยครั้งจะซ้ำซ้อนกัน...” (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546, หน้า 49)

“ไม่ควรนำเสนอแยกเป็นกลุ่มสาระ เช่น แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ควรเขียนในรูปแบบการบูรณาการความคิดและข้อมูล เช่น ความหมายของสิ่งที่ศึกษา มีแนวคิด ทฤษฎี กล่าวไว้อย่างไร มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้ความหมายในสิ่งที่ศึกษาไว้อย่างไรบ้าง ฯลฯ...” (พงษ์เทพ สันติกุล, 2561, หน้า 130)

ลีลาที่ 3 พิจารณาว่าเป็นการเขียนงานประเภทใด

นักวิชาการที่มีมุมมองหรือลีลาการเขียนโดยให้พิจารณาว่าเป็นการเขียนประเภทใด ได้แก่ ซาลิสซา มากแผ่นทอง (2559, หน้า 52) และ อัครวิน แสงพิกุล (2559, หน้า 72-73) เพียงแต่มุมมองทั้ง 2 จะมีความแตกต่างกันไปบ้าง กล่าวคือ ซาลิสซา มากแผ่นทอง (2559, หน้า 52-53) เห็นว่าการจะเขียนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยแยกออกจากกันหรือไม่นั้นสามารถทำได้ทั้ง 2 แบบ หากเป็นการเขียนบทความเชิงวิชาการจะนิยมเขียนในลักษณะบูรณาการผสมผสานกันไม่แยกหัวข้อ แต่หากเป็นการเขียนวิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์จะเขียนแบบแยกส่วนหรือจะเขียนผสมผสานกันก็ได้ ส่วนอัครวิน แสงพิกุล (2559, หน้า 72-73) เห็นว่าการเขียนแบบแยกเป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับผู้เริ่มต้นทำวิจัย ขณะที่การเรียบเรียงเชิงบูรณาการหรือแบบผสมผสานเป็นเรื่องเดียวกันเป็นการ

แสดงความรอบรู้ของนักวิจัยซึ่งเป็นลีลาการเขียนโดยนักวิจัยที่มีประสบการณ์หรือเป็นการทำวิจัยในขั้นสูง

ตัวอย่าง

“การเขียนทบทวนวรรณกรรมในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น หากเป็นการเขียนสำหรับบทความวิจัยเชิงวิชาการแล้ว วิธีที่ได้รับความนิยมมากคือการเขียนในลักษณะผสมผสานไว้ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมด้านทฤษฎีและแนวคิด ไม่จำเป็นต้องเขียนแยกออกมาเป็นอีกหัวข้อหนึ่ง... หากเป็นการเขียนสารนิพนธ์หรือวิทยานิพนธ์ เราสามารถใช้วิธีการดังกล่าวได้เช่นกันหรืออาจเลือกเขียนแบบแยกส่วนออกมา ผู้เขียนขอแนะนำให้เขียนในลักษณะแยกออกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นย่อย...” (ชาลิสา มากแผ่นทอง, 2559, หน้า 52)

“...สิ่งที่ควรตระหนักในการเขียนเรียงวรรณกรรม คือ แนวทางที่นำเสนอข้างต้น... เป็นแนวทางเบื้องต้นสำหรับผู้เริ่มทำวิจัย หากเป็นนักวิจัยที่มีประสบการณ์แล้วหรือเป็นการทำวิจัยในขั้นสูง การเขียนเรียงวรรณกรรมอาจไม่จำเป็นต้องแบ่งเป็นหมวดหมู่ดังที่นำเสนอข้างต้น แต่ควรเขียนเรียงเรียงในลักษณะเชิงบูรณาการหรือแบบผสมผสานเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกันเพื่อสะท้อนความรอบรู้ของผู้วิจัย...” (อัศวิน แสงพิกุล, 2559, หน้า 73)

ทัศนะ (ลีลา) ของผู้เขียนต่อประเด็น ลีลาการนำเสนอส่วนของแนวคิดทฤษฎี และส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนมีความเห็นสอดคล้องกับนักวิชาการในกลุ่มลีลาที่ 3 คือ ชาลิสา มากแผ่นทอง (2559, หน้า 52) และ อัศวิน แสงพิกุล

(2559, หน้า 72-73) กล่าวคือ เห็นว่าสามารถเลือกเขียนได้ทั้ง 2 แบบ แต่ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการพิจารณาว่าควรเขียนแยกเป็นคนละส่วนหรือเขียนรวมบูรณาการเป็นส่วนเดียวกันอาจพิจารณาจากการตอบคำถามหลัก 2 ประการตามลำดับดังนี้ 1) หน่วยงานต้นสังกัดที่ต้องส่งผลงานมีกำหนดรูปแบบการทบทวนไว้หรือไม่ และ 2) นักวิจัยมีประสบการณ์ในการเขียนหรือไม่

ประเด็นคำถามแรก หน่วยงานต้นสังกัดที่ต้องส่งผลงานมีการกำหนดรูปแบบการทบทวนไว้หรือไม่นั้น ในที่นี้ คำว่าหน่วยงานต้นสังกัด ผู้เขียนหมายรวมหลายๆ ส่วนเช่น หน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดในการเรียนหรือการทำงาน หน่วยงานที่รับผิดชอบความ และรวมถึงอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นต้น ว่ามีการกำหนดแนวทางการเขียนไว้อย่างไร หากมีแนวทางปฏิบัติเช่นไรให้เขียนให้สอดคล้องเช่นนั้น หากไม่มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนอาจใช้วิธีการศึกษางานวิจัยที่ดีพิมพ์ก่อนหน้าภายใต้สังกัดนั้นๆ ว่ามีรูปแบบการเขียนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยแยกออกจากกันหรือไม่ หากพิจารณาจากงานที่ดีพิมพ์ก่อนหน้าในสังกัดนั้นๆ แล้วพบว่ามีความหลากหลาย จึงนำไปสู่การพิจารณาคำถามที่สอง

ประเด็นคำถามที่สอง นักวิจัยมีประสบการณ์ในการเขียนหรือไม่ หากมีประสบการณ์ในการเขียนอาจเหมาะกับการเขียนทบทวนวรรณกรรมในเชิงบูรณาการระหว่างแนวคิด ทฤษฎี และส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แต่หากนักวิจัยมีประสบการณ์น้อยหรือไม่ประสบการณ์ ต้องพิจารณาว่าพร้อมจะฝึกพัฒนาฝีมือของตนหรือไม่ หากคำตอบคือใช่ก็ควรฝึกเขียนการทบทวนวรรณกรรมในเชิงบูรณาการ แต่หากคำตอบคือไม่ใช่ ให้ทบทวนวรรณกรรมในรูปแบบปกติที่นิยมเขียนกันโดยทั่วไป

3. สีลาการนำเสนอโดยใช้เอกสารที่ทันสมัย

การเขียนผลการทบทวนวรรณกรรมโดยการเลือกใช้ออกสารที่ทันสมัย นั้นถือเป็นประเด็นหนึ่งที่นักวิชาการมักกล่าวถึงกัน แต่เมื่อตั้งคำถามว่า เอกสารที่นำมาใช้ในการทบทวนวรรณกรรมนั้น ควรเขียนมาแล้วไม่เกินกี่ปี ผู้เขียนพบว่า นักวิชาการมีคำอธิบาย ซึ่งถือว่าเป็นลีลาการนำเอกสารที่ทันสมัยมาใช้ในการทบทวนแตกต่างกัน เป็น 3 ลีลา ดังนี้

ลีลาที่ 1 เอกสารที่นำมาใช้อ้างอิงไม่ควรย้อนหลังเกิน 5 ปี

นักวิชาการที่มีลีลาการเขียนทบทวนวรรณกรรมโดยใช้เอกสารอ้างอิงที่ย้อนหลังไปไม่เกิน 5 ปี ได้แก่ บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธ์ (2549, หน้า 81-82) และ นางลักษณ วิรัชชัย (2552, หน้า 24) โดยที่ บุญธรรม กิจปริดา บริสุทธ์ (2549, หน้า 81-82) เห็นว่าควรเลือกเฉพาะเอกสารที่มีความทันสมัย หากตีพิมพ์มาหลายครั้งให้เลือกครั้งที่ตีพิมพ์ล่าสุด โดยเป็นการตีพิมพ์ที่ไม่เกิน 5 ปีมาแล้ว ขณะที่ นางลักษณ วิรัชชัย (2552, หน้า 24) แม้จะมีความเห็นในประเด็นความทันสมัยของเอกสารคือเขียนมาแล้วไม่เกิน 5 ปีสอดคล้องกับ บุญธรรม แต่ นางลักษณก็แสดงทัศนะที่ยืดหยุ่นกว่านั้นคือเห็นว่า ในการทบทวนวรรณกรรมไม่ควรใช้ออกสารอ้างอิงที่เก่ากว่า 5 ปีเป็นส่วนใหญ่

ตัวอย่าง

“...เนื่องจากเนื้อหาวิชาการจะมีการเปลี่ยนแปลงและมีข้อมูลความรู้ใหม่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การสำรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงต้องคัดเลือกเฉพาะที่ทันสมัย พิมพ์ครั้งล่าสุด หรือพิมพ์มาแล้วไม่เกิน 5 ปี ...” (บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ, 2549, หน้า 81-82)

“...การจะดูว่างานวิจัยมีคุณภาพหรือไม่ ให้ดูที่ความลึกซึ้งของปัญหาวิจัย และคุณภาพของการรายงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ถ้า...รายงานเอกสารและวิจัยที่เกี่ยวข้องมีแต่รายงานวิจัยที่เก่ากว่า 5 ปี เป็นส่วนใหญ่ และมีแต่รายงานผลการวิจัยแต่ละเรื่องแยกกันเป็นเรื่องๆ เรื่องละย่อหน้า... แสดงว่างานวิจัยนั้นน่าจะด้อยคุณภาพ และไม่จำเป็นต้องเสียเวลาอ่าน...” (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2552, หน้า 24)

ลิสต์ที่ 2 เอกสารที่นำมาอ้างอิงไม่ควรย้อนหลังเกิน 10 ปี

นักวิชาการที่มีลีลาการเขียนผลการทบทวนวรรณกรรมโดยใช้เอกสารอ้างอิงที่เขียนหรือตีพิมพ์มาแล้วย้อนหลังไม่เกิน 10 ปี ได้แก่ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา (2558, หน้า 131) อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานันท์ (2562, หน้า 71) โดยที่พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา (2558, หน้า 131) จะเน้นกับกรณีที่เป็นงานวิจัย เช่นวิทยานิพนธ์ ขณะที่ถ้าเป็นหนังสือหรือเอกสารทั่วไปให้ใช้การอ้างอิงจากฉบับที่ตีพิมพ์ล่าสุด ส่วน อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานันท์ (2562, หน้า 71) มิได้แบ่งแยกไว้ชัดว่าการอ้างอิงเอกสารย้อนหลังไม่เกิน 10 ปีนั้นจะหมายถึงเฉพาะกรณีที่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องหรือหมายรวมถึงหนังสือและเอกสารทั่วไปด้วย

ตัวอย่าง

“...ข้อมูลที่น่ามาใช้ควรเป็นข้อมูลที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ สามารถนำมาเทียบเคียงหรือปรับใช้ในปัจจุบันได้ ดังนั้น หนังสือหรือเอกสารจึงควรเป็นฉบับที่ตีพิมพ์ล่าสุดและวิทยานิพนธ์ที่น่านำมาเป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องก็ควรค้นคว้าเล่มที่ พ.ศ. ไม่เกิน 10 ปีย้อนหลัง...” (พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, 2558, หน้า 131)

“...การค้นหาลงานวิชาการที่มีเนื้อหาในลักษณะเดียวกับงานวิจัยที่เราสนใจ ... ต้องมีความทันสมัย กล่าวคือ ไม่ควรย้อนหลังเกิน 10 ปีเมื่อเทียบกับปีที่ศึกษา...” (อรพรรณ คงมาลัย และอัญญา ดิษฐานันท์, 2562, หน้า 71)

ลิสต์ที่ 3 ไม่กำหนดจำนวนปีย้อนหลังของเอกสารอ้างอิง

นักวิชาการที่มีลีลาการเขียนโดยเน้นเนื้อหาที่มีความทันสมัย แต่ไม่ได้ระบุระยะเวลาย้อนหลังของเอกสารว่าไม่ควรเกินกี่ปี ได้แก่ ได้แก่ ศรีเพ็ญ ทรัพย์มณชัย มนวิภา ผดุงสิทธิ์ และ นภดล ร่มโพธิ์ (2557, หน้า 21) พัทธนี เขยจรรยา (2558, หน้า 54) นิภา ศรีไพโรจน์ (2531, หน้า 53) และวรัญญา ภัทรสุข (2557, หน้า 79) ซึ่งนักวิชาการกลุ่มนี้บางท่านเห็นว่ายังไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนว่างานวิจัยที่คัดเลือกนั้นควรย้อนหลังไม่เกินกี่ปี จึงให้อยู่ในดุลยพินิจของนักวิจัยเอง และในความเป็นจริงหนังสือหรือเอกสารเก่าๆ บางเล่มที่ยังใช้ได้ดียู่ก็มี

ตัวอย่าง

“...หลักเกณฑ์ที่สำคัญในการคัดเลือกวรรณกรรม ดังต่อไปนี้ ... 3.ระยะเวลาที่งานวิจัยดังกล่าวจัดทำขึ้น ซึ่งหลักเกณฑ์ในข้อนี้จะอยู่ในดุลยพินิจของนักวิจัยเอง เพราะไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนว่างานวิจัยที่คัดเลือกมานั้นควรจะย้อนหลังไปไม่เกินกี่ปี...” (ศรีเพ็ญ ทรัพย์มันชัย มนวิภา ผดุงสิทธิ์ และ นภดล รมโพธิ์, 2557, หน้า 21)

“...หลักการคัดเลือกผลงานเพื่อศึกษาค้นคว้า ... 1. เอกสารนั้นต้องทันสมัยเหมาะสมกับงานวิจัยของผู้วิจัย ... ผู้วิจัยควรใช้หนังสือ หรือเอกสารอ้างอิงที่ให้ความรู้ใหม่ที่สุดเท่าที่จะหาได้... อย่างไรก็ตามหนังสือใหม่ก็ไม่ได้หมายความว่าจะเป็นหนังสือที่ดีเสมอไป... ผู้วิจัยควรระลึกไว้ด้วยว่าหนังสือหรือเอกสารเก่า ๆ บางเล่มก็ยังใช้ได้ดียิ่งก็มี...” (นิภา ศรีโพธิ์โรจน์, 2531, หน้า 53)

ทัศนะ (ลีลา) ของผู้เขียนต่อประเด็น ลีลาการนำเสนอโดยใช้เอกสารที่ทันสมัย ผู้เขียนเห็นว่าในประเด็นนี้ควรต้องตั้งคำถามว่าเหตุใดจึงควรใช้เอกสารที่ทันสมัย ซึ่งคำตอบที่นักวิชาการให้เหตุผลคือ เพราะ เนื้อหาทางวิชาการมีการเปลี่ยนแปลงและมีข้อมูลความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2549, หน้า 81-82) การใช้แต่เพียงเอกสารอ้างอิงที่เก่าหรือล้าสมัย ความรู้ที่ได้อาจไม่ครอบคลุมหรือไม่เป็นปัจจุบัน จึงเป็นหัวใจสำคัญของการที่นักวิชาการเสนอให้ใช้เอกสารอ้างอิงที่ทันสมัย ผู้เขียนเห็นด้วยกับ อรุณี อ่อนสวัสดิ์ (2554, หน้า 41) ซึ่งกล่าวไว้ว่า “...ในระหว่างการดำเนินการวิจัย ควร

มีการค้นคว้าติดตามความก้าวหน้าขององค์ความรู้นั้นโดยตลอดเพราะอาจมีผลงานวิจัยที่ผลิออกมาในระยะหลัง ถ้ามีผู้วิจัยต้องนำมาปรับหรือต่อเติมให้ได้ความรู้ที่ทันสมัยที่สุด...” ดังนั้นจึงสรุปว่า การทบทวนวรรณกรรมนักวิจัยควรตรวจสอบให้มั่นใจว่าแนวคิด ทฤษฎี หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ตนทำการทบทวนนั้นได้ทบทวนอย่างครอบคลุมและเป็นปัจจุบันแล้ว ซึ่งความเป็นปัจจุบันนั้นยังไม่มีหลักเกณฑ์กำหนดที่แน่ชัด จึงต้องอาศัยดุลยพินิจของนักวิจัยเอง

ทั้งนี้พึงตระหนักว่าเอกสารเก่าๆ ที่ใช้ได้ดีก็มี ขอยกตัวอย่างเช่น หากนักวิจัยต้องการศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรในองค์กร การทบทวนทฤษฎีความเสมอภาค (Equity Theory) ของ J. Stacy Adams (1965) โดยตรงในบทความชื่อ “Inequity in Social Exchange” ซึ่งเขียนในปี พ.ศ.2508 ย่อมดีกว่าการอ่านงานของ วีระยุทธ พรพจน์ธนา มาศ ปะการัง ชื่นจิตร์ และวรุณศิริ พรพจน์ธนา มาศ (2564) เรื่อง “บทวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ต่อการอธิบายแรงจูงใจในการทำงานผ่านทฤษฎีความเสมอภาคของ J. STACY ADAMS” ซึ่งเขียนในปี พ.ศ. 2564 เพราะงานของ Stacy Adams เป็นงานต้นฉบับ เพียงแต่การทบทวนในเรื่องดังกล่าวนักวิจัยควรต้องตรวจสอบดูด้วยว่านอกจากทฤษฎีของ Adams แล้ว ยังมีแนวคิด หรือทฤษฎีใหม่ๆ อีกหรือไม่ด้วยเพื่อจะได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจได้อย่างครบถ้วนรอบด้าน เป็นต้น

จากประเด็นลีลา ทั้ง 3 ประเด็นที่ได้กล่าวไป สามารถสรุปได้ดังตาราง
ที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปลีลาในการเขียนทบทวนวรรณกรรมโดยนักวิชาการไทย

ประเด็นลีลาในการเขียนนำเสนอ	ลีลาที่	ลักษณะลีลา	นักวิชาการ	สรุปคำอธิบาย
1. การนำเสนอความเห็นส่วนตัวในการทบทวนวรรณกรรม	1	เสนอความเห็นเท่าที่จำเป็น	อัญชณา ณะรอง (2554, หน้า 84) ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2561: 11) และ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2551, หน้า 78-79)	การทบทวนวรรณกรรมเป็นการสังเคราะห์ความรู้และผลการศึกษาในเรื่องนั้นๆ ที่ได้กระทำมาในอดีต มิใช่ของนักวิจัยเอง จึงไม่ควรวิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นของตนเองมากกว่าที่จำเป็น
	2	ต้องเสนอความเห็นเชิงวิพากษ์ด้วย	กาญจนา วัชรสุนทร (2550, หน้า 69)	ไม่ควรเขียนในลักษณะนำวรรณกรรมที่ได้ทบทวนมาปะติดปะต่อกันโดยปราศจากความเห็น ต้องเสนอความเห็นเชิงวิพากษ์วิจารณ์และประเมินค่าด้วย
	ผู้เขียน	การเสนอความเห็นควรเขียนแยกให้ชัด	ผู้เขียน	การนำเสนอความเห็นส่วนตนในการทบทวนวรรณกรรมทำได้ แต่ควรเขียนแยกให้ชัดให้ผู้อ่านทราบว่าเป็นความเห็นส่วนตัว

ประเด็นลีลา ในการเขียน นำเสนอ	ลีลาที่	ลักษณะลีลา	นักวิชาการ	สรุปคำอธิบาย
				และไม่ควรมีความเห็น ส่วนตัว มากเกินไป
2. การ นำเสนอ แนวคิด ทฤษฎี และ ส่วนของ งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง	1	เขียนแยก แนวคิด ทฤษฎี และส่วนของ งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องออก จากกัน	อภิวัฒน์ สมานธิ (2561, หน้า 283) และ ศศิธร แม้น สงวน (2562, หน้า 73)	เป็นรูปแบบการเขียน โดยทั่วไปให้แยกส่วน ของแนวคิด ทฤษฎี และ ส่วนของงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องออกจากกัน
	2	เขียนแนวคิด ทฤษฎี และ ส่วนของ งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง รวมกันในเชิง บูรณาการ	สุชาติ ประสิทธิ์ รัฐสินธุ์ (2546, หน้า 49) และ พงษ์เทพ สันติ กุล (2561, หน้า 130)	การทบทวนวรรณกรรม โดยแบ่งเนื้อหาแยกออก จากกันเป็น 2 ส่วนเป็น การเขียนที่ไม่ถูกต้อง เพราะเนื้อหาอาจมีความ คาบเกี่ยวหรือซ้ำซ้อน กัน ควรเขียนแบบบูรณา การไม่ต้องแยกเป็น ส่วนๆ จะเหมาะสมกว่า
	3	พิจารณาว่า เป็นการเขียน งานประเภทใด	ชาลิสา มาก แผ่นทอง (2559, หน้า 52) และ อัครวิน แสงพิกุล	ทำได้ทั้ง 2 แบบ การ เขียนแยกเป็นส่วนๆ นิยมทำในการเขียน วิทยานิพนธ์ หรือเป็น แนวทางเริ่มต้นสำหรับ ผู้ทำวิจัย ส่วน การเขียน เชิงบูรณาการนิยมทำใน

ประเด็นลีลา ในการเขียน นำเสนอ	ลีลาที่	ลักษณะลีลา	นักวิชาการ	สรุปคำอธิบาย
			(2559, หน้า 72-73)	การเขียนบทความ หรือ เป็นการเขียนของผู้มี ประสบการณ์
	ผู้เขียน	เลือกเขียนได้ ทั้ง 2 แบบ	ผู้เขียน	ทำได้ทั้ง 2 แบบ จะ เลือกแบบใดอาจตอบ จากคำถามหลัก 2 ประเด็น คือ 1) หน่วยงานต้นสังกัดที่ ต้องส่งผลงานมีการ กำหนดรูปแบบการ ทบทวนไว้หรือไม่นั้น 2) นักวิจัยมีประสบการณ์ ในการเขียนหรือไม่
3. การ นำเสนอโดย ใช้เอกสารที่ ทันสมัย	1	เอกสารที่ นำมาใช้อ้างอิง ไม่ควร ย้อนหลังเกิน 5 ปี	บุญธรรม กิจ ปรีดาบรสุทธิ์ (2549, หน้า 81-82) และ นง ลักษณ์ วิรัชชัย (2552, หน้า 24)	ควรเลือกเฉพาะเอกสาร ที่มีความทันสมัย โดย เลือกครั้งที่ตีพิมพ์ล่าสุด และเป็นการตีพิมพ์ที่ไม่ เกิน 5 ปีมาแล้ว (อาจดู ในภาพรวมว่างานส่วนใหญ่ที่นำมาอ้างอิงไม่ควร เกิน 5 ปี)
	2	เอกสารที่ นำมาอ้างอิงไม่	พระครูสังฆ รักษ์เกียรติ ศักดิ์ กิตติ	ข้อมูลที่นำมาอ้างอิงควร ทันสมัย ไม่ควรย้อนหลัง ไปเกินกว่า 10 ปี แต่

ประเด็นลีลา ในการเขียน นำเสนอ	ลีลาที่	ลักษณะลีลา	นักวิชาการ	สรุปคำอธิบาย
		ควรรย้อนหลัง เกิน 10 ปี	ปัญญา (2558, หน้า 131) อร พรรณ คง มาลัย และอัญญา ดิษฐานันท์ (2562, หน้า 71)	หากเป็นกรณีหนังสือ หรือเอกสารทั่วไปอาจ พิจารณาจากปีที่ตีพิมพ์ ล่าสุด
	3	ไม่กำหนด จำนวนปี ย้อนหลังของ เอกสารอ้างอิง	ศรีเพ็ญ ทรัพย์ มนชัย มนวิภา ผดุงสิทธิ์ และ นภดล ร่มโพธิ์ (2557, หน้า 21) พัชณี เชย จรรยา (2558, หน้า 54) นิภา ศรีไพโรจน์ (2531, หน้า 53) และวรัญญา ภัทรสุข (2557, หน้า 79)	ควรคัดเลือกเอกสารที่ ทันสมัย แต่เนื่องจากยัง ไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอน ว่างานวิจัยที่คัดเลือกนั้น ควรรย้อนหลังไม่เกินกี่ปี จึงให้อยู่ในดุลยพินิจของ นักวิจัยเอง และในความ เป็นจริงหนังสือหรือ เอกสารเก่าๆ บางเล่มที่ ยังใช้ได้คือมี

ประเด็นลีลา ในการเขียน นำเสนอ	ลีลาที่	ลักษณะลีลา	นักวิชาการ	สรุปคำอธิบาย
	ผู้เขียน	ไม่กำหนดปี ย้อนหลังของ เอกสารอ้างอิง	ผู้เขียน	ควรตรวจสอบให้มั่นใจ ว่านักวิจัยได้ทบทวน แนวคิด ทฤษฎี หรือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่าง ครอบคลุมและเป็น ปัจจุบันแล้ว ความเป็น ปัจจุบันให้อยู่ในดุลย พินิจของนักวิจัย

บทสรุป

การวิจัย เป็นกระบวนการในการแสวงหาความรู้ ความจริงต่อปัญหาหรือคำถามวิจัยที่ได้กำหนดขึ้น โดยอาศัยวิธีการที่เป็นระบบ มีระเบียบกฎเกณฑ์หรือเรียกได้ว่าเป็นวิทยาศาสตร์ ทำให้ความรู้ ความจริงที่ได้จากการค้นพบมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ ทั้งนี้ในบรรดากระบวนการของการวิจัยนั้นการทบทวนวรรณกรรมเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญมาก นักวิชาการบางท่านเห็นว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญที่สุด โดยเป็นขั้นตอนที่จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่นักวิจัยกำลังทำการศึกษา

การเขียนนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมโดยทั่วไปมีหลักการที่นักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นสิ่งที่พึงกระทำและเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ ซึ่งผู้เขียนได้ยกตัวอย่างที่เคยรวบรวมมาเป็นประเด็นสิ่งที่พึงกระทำ 10

ประการ และสิ่งที่ไม่พึงกระทำ 8 ประการ อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงหากได้ศึกษาจากงานเขียนของนักวิชาการหลายๆ เล่มเกี่ยวกับหลักในการทบทวนวรรณกรรมที่ดี จะพบว่า มีประเด็นที่งานเขียนแต่ละเล่มกล่าวไว้ไม่ตรงกัน ซึ่งมีได้หมายความว่าคำอธิบายใดผิด หากแต่เป็น “ลีลา” การเขียนของนักวิชาการที่แตกต่างกัน โดยประเด็นลีลาที่แตกต่างกันมี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ลีลาการนำเสนอผลการทบทวนวรรณกรรมโดยการนำเสนอความเห็นส่วนตัว 2) ลีลาการนำเสนอส่วนของแนวคิด ทฤษฎี และส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 3) ลีลาการนำเสนอโดยใช้เอกสารที่ทันสมัย โดยที่ในแต่ละประเด็นลีลา นอกจากการนำเสนอแต่ละลีลาโดยนักวิชาการแล้ว ผู้เขียนยังได้สะท้อนทัศนะส่วนตัวของผู้เขียนด้วย (ซึ่งอาจมองได้ว่าเป็นลีลาของผู้เขียน) ทั้งนี้การที่ผู้เขียนนำเสนอทัศนะของตนเอง มิได้มีเจตนาบ่งชี้ว่าเป็นลีลาที่ดีที่สุด หากแต่เป็นการสะท้อนตัวตนที่นำเสนอในทางวิชาการของผู้เขียนเองมากกว่า โดยนัยนี้ จึงหมายความว่านักวิจัยที่เขียนผลการทบทวนวรรณกรรมมีหลักการที่พึงยึดถือปฏิบัติร่วมกันในการผลิตงานเขียนที่มีคุณภาพ แต่ก็ยังมีพื้นที่ให้แสดงตัวตนผ่านลีลาการเขียนของตนเอง

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา วัฒนสุนทร. (2550). บทที่ 3 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง. *ตำราชุดฝึกอบรมหลักสูตร “นักวิจัย”* (น. 41-74). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ชาลิสา มากแผ่นทอง. (2559). *การวิจัยการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธีรพล ทิพย์พยอม. (2564). การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบขั้นพื้นฐาน สำหรับบุคลากรทางการแพทย์. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2561). หน่วยที่5 การทบทวนวรรณกรรมการวิจัยเชิงคุณภาพ. *ประมวลสาระชุดวิชาการระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์* (น. 1-69). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซทการพิมพ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2552). *วิจัยและสถิติ : คำถามชวนตอบ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2531). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศึกษาพร.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์. (2546). *การวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- ปกรณ์ ศิริประกอบ. (2564). *Validity และ Reliability ในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์เทพ สันติกุล. (2561). *การวิจัยทางวิทยาศาสตร์สังคมสำหรับนักศึกษาและผู้ปฏิบัติงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรณณี ลีกิจวัฒน์. (2553). *การวิจัยทางการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ. (2558). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. เชียงใหม่: ประชากรธุรกิจ.
- พวงทิพย์ ชัยพิบาลสถิตย์. (2542). “การทบทวนทฤษฎีตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย” ใน ประพนธ์ วัฒนกิจ (บรรณาธิการ). *ระเบียบวิธีวิจัย: วิจัยสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: กองการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. (หน้า 107-109).
- พัชนี เขยจรรยา. (2558). *การวิจัยเชิงปริมาณทางนิเทศศาสตร์*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรัญญา ภัทรสุข. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาต. (2560). *POL6001 ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาต. (2564). “จงทำ” และ “จงอย่าทำ” ในการทบทวนวรรณกรรม ใน *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*. 18(1), 196-206.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาต ปะการัง ชื่นจิตร และวรุณศิริ พรพจน์ธนาต. (2564). บทวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ต่อการอธิบายแรงจูงใจในการทำงานผ่านทฤษฎีความเสมอภาคของ J. Stacy Adams ใน *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*. 17(3), 180-190.
- ศรีเพ็ญ ทรัพย์มันชัย มนวิภา ผดุงสิทธิ์ และ นภดล ร่มโพธิ์. (2557). *การวิจัยทางธุรกิจ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- ศศิธร แม่นสงวน. (2562). *การวิจัยทางคณิตศาสตร์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยทางสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิชย์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- อภิวัฒน์ สมานิช. (2561). *วิทยาระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. สงขลา: เทมการพิมพ์.
- อรพรรณ คงมัลย์ และอัญญา ดิษฐานันท์. (2562). *เทคนิควิจัยด้านการบริหารเทคโนโลยีและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณี อ่อนสวัสดิ์. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). พิษณุโลก: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อัญชานา ณ ระนอง. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัย*. กรุงเทพฯ: แสงสว่างเวิลด์เพรส.
- อัศวิน แสงพิบูล. (2562). *ระเบียบวิธีวิจัยด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Adams, J. Stacy. (1965). Inequity in Social Exchange. *Advance in Experimental and Social Psychology* (pp.267-299). U.S.A.: Allyn Bacon.
- Gay, Lorraine R., Mills, Geoffrey E. and Airasian, Peter W. (2014). *Educational Research: Competencies for Analysis and Applications*. (10th ed). U.S.A.: Pearson Education.